
Wstęp

Antropologia jest wieloaspektową nauką porównawczą, zajmującą się biologiczną zmiennością człowieka jako wynikiem oddziaływania czynników genetycznych i wpływów środowiska zewnętrznego w procesie filo- i ontogenezy.

Celem nauczania antropologii w uczelniach wychowania fizycznego jest:

- przekazywanie studentom wiedzy o prawidłowościach rozwoju biologicznego człowieka, szczególnie w progresywnym okresie ontogenezy, genetycznych i środowiskowych uwarunkowaniach wzrastania i dojrzewania, z uwzględnieniem wpływu czynnika ruchu na przebieg rozwoju osobniczego,
- poznanie metod pomiarów ciała ludzkiego, oceny typów budowy, metod kontroli rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży, diagnozowania i prognozowania rozwoju biologicznego na użytek wychowania fizycznego, sportu, rekreacji i rehabilitacji,
- szersze zrozumienie problematyki stanowiska człowieka w przyrodzie jako istoty biologicznej i społecznej.

Zrozumienie i przyswojenie powyższych zagadnień przygotowuje studentów do przyszłej pracy zawodowej w różnych dziedzinach kultury fizycznej.

„Przewodnik” został pomyślany – przede wszystkim – jako zbiór reprezentatywnych danych antropometrycznych, dotyczących progresywnej fazy ontogenezy. Dane te, po poddaniu stosunkowo prostym analizom statystycznym i ujęciom graficznym, umożliwiają:

- poznanie ontogenetycznej zmienności podstawowych cech somatycznych i proporcji ciała w aspekcie dymorfizmu płciowego,
- zdobycie umiejętności posługiwania się normami i standardami rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz metodami oceny wieku biologicznego,
- praktyczne zapoznanie się z metodami przewidywania dorosłej wysokości ciała, określania typów somatycznych, szacowania składu tkankowego ciała oraz oceny postawy ciała.

W końcowych ćwiczeniach zawarto również materiały ilustracyjne do analizy zagadnień dotyczących kształtowania się budowy ciała człowieka jako konsekwencji pionizacji ciała i dwunożnej lokomocji. Zamieszczono też hipotetyczne drzewo genealogiczne hominidów.

Występujące wraz ze zmianami cywilizacyjnymi międzypokoleniowe tendencje przemian rozwoju biologicznego człowieka oraz postępy w zakresie metod badawczych uzasadniają potrzebę uaktualniania prezentowanych danych pomiarowych.

Dokonując, w miarę możliwości, w kolejnych wydaniach „Przewodnika” aktualizacji danych materiałowych i metodycznych, wypełniamy główne zadanie, polegające na dostarczeniu studiującym wybranych i uporządkowanych zbiorów wyników badań antropologicznych. Analiza tych danych podczas ćwiczeń powinna ułatwić zrozumienie szeregu prawidłowości rozwojowych, metod kontroli i oceny rozwoju fizycznego dzieci i młodzieży oraz typologii budowy ciała w różnych okresach ontogenezy.

Każdy rozdział „Przewodnika” kończy się podaniem pozycji piśmiennictwa, polecanych w celu głębszego opanowania wiedzy zawartej w danym rozdziale.

Stanisław Gołąb